

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/96/12.13.4/816	26 maart 1996

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 19/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C/F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/96/12.13.4/816 d.d. 26 maart 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HBMA
IFOR-cel
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST/CO

Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

19/96

(Afgesloten 261200A MRT 1996)

Conclusie/voorzicht

De politieke en militaire spanning rond Sarajevo blijft hoog; de Bosnische opperbevelhebber Delic blijft kennelijk rekening houden met strijd rond de Bosnische hoofdstad.

Er is sprake van een machtsstrijd in het Bosnisch-Servische kamp in de aanloop naar de verkiezingen. Daarbij lijkt president Karadzic bevreesd dat zijn tegenstanders zullen inspelen op de onvrede over zijn persoon en beleid in Banja Luka en omgeving. Met name premier Kasagic lijkt het slachtoffer te zullen worden van de machtsstrijd.

Bosnië-Herzegovina

De opperbevelhebber van de Bosnische regeringsstrijdkrachten (ABiH), Delic, heeft verklaard dat hij zijn eenheden in de omgeving van Sarajevo in zo hoog mogelijke staat van paraatheid wil houden. Hij zei er bij IFOR op te zullen blijven aandringen dat de ABiH zich in de gehele stad zal mogen bewegen. Indien dit (in overeenstemming met de bepaling in Dayton dat de troepen in Bosnië-Herzegovina, en derhalve ook in Sarajevo, zich sinds medio maart moeten hebben teruggetrokken in de kazernes) niet zou worden toegestaan, kondigde Delic aan dat de paraatheid van de ABiH zodanig zal zijn dat zij "binnen tien minuten op de plaatsen kan zijn waar dat noodzakelijk is". Uit de woorden van Delic blijkt dat hij geen openlijk conflict met IFOR wil uitlokken, maar toch voorbehoud maakt bij de uitvoering van (de betreffende passage van) "Dayton". Kennelijk blijft Delic rekening houden met gevechten rond de Bosnische hoofdstad. Mogelijk denkt hij daarbij aan nieuwe Servische agressie in de omgeving van Sarajevo. Meer voor de hand ligt echter dat er een verband bestaat met de recent gemelde wrijvingen tussen Kroaten en Moslims. Eerstgenoemden proberen ook in Sarajevo hun invloed op het stadsbestuur te vergroten en lijken te streven naar een territoriale verbinding tussen (het westen van) Sarajevo met het "Kroatische" gebied rond Kiseljak. Denkbaar is dat Delic rekening houdt met de mogelijkheid dat de ABiH daartegen zal moeten optreden.

Een Moslim-radiostation in Mostar heeft gesteld dat de Moslims in de stad weinig vertrouwen hebben in Spanjaarden. Aanleiding was de recente benoeming van een Spaans functionaris, Casado, tot opvolger van de vroegere EU-bestuurder van de stad, Koschnik. Als reden voor het wantrouwen werd

genoemd dat de Spaanse UNPROFOR- en IFOR-troepen in Mostar en omgeving onvoldoende hebben gedaan om de Kroatische agressie tegen Moslims te verhinderen. Deze uitspraak is opmerkelijk, omdat de doelstelling van UNPROFOR, IFOR en EU ten aanzien van Mostar sterk overeenkomen met die van de Moslims, te weten een maximum aan bestuurlijke en etnische integratie. De Bosnische bestuurders van Mostar lijken bevreesd dat de Spanjaarden in de stad niet actief genoeg zullen optreden tegen de Kroaten, die zoals bekend de Moslim-invloed in tenminste het westen van de stad proberen te minimaliseren. In hun visie zal ook het feit dat de Spanjaarden eenzelfde religieuze achtergrond hebben als de Kroaten een rol spelen. Indien bovengenoemd bericht inderdaad de mening van de Moslim-bestuurders van Mostar weerspiegelt, is van die kant verzet tegen het bestuur van Casado te verwachten.

De burgemeester van Banja Luka, Radic, heeft recentelijk bevestigd dat de Bosnisch-Servische president Karadzic hem heeft verboden buitenlandse bezoekers te ontmoeten. Bovendien zouden ook Radic's betrekkingen met de Bosnisch-Servische premier Kasagic (zijn vroegere plaatsvervanger) slecht zijn. Radic zei dat hij, hoewel hij lid is van Karadzic's partij SDS, zeker niet voor die partij kandidaat zal staan bij de komende verkiezingen. Hij zou aanbiedingen hebben gehad van de SPS (de zusterpartij van de gelijknamige Servische regeringspartij), maar ook van parlamentsvoorzitter Koljevic, die volgens Radic pogingen doet om een groepering "onbesmette" SDS-leden te verzamelen om zich af te splitsen. Banja Luka is een centrum van verzet tegen Karadzic, die de afgelopen maanden vergeefse pogingen heeft gedaan Radic te vervangen door een aan hemzelf loyaal persoon. De door Radic genoemde maatregelen onderstrepen dat Karadzic bevreesd is dat vele inwoners van Banja Luka zich in de komende verkiezingen tegen hem zullen keren, hetgeen afbreuk zou doen aan de dominantie van de SDS.

Hoewel Kasagic uit Banja Luka afkomstig is, gold hij in ieder geval tot voor kort als een medestander van Karadzic. De uitspraken van Radic bevestigen eerdere vermoedens dat Karadzic Kasagic tot premier heeft benoemd om de onvrede met zijn beleid in Banja Luka en omstreken weg te nemen. Kasagic geniet echter noch in oost-, noch in west-Bosnië grote populariteit. Mede gezien aanhoudende geruchten over zijn beperkte bestuurscapaciteiten lijkt de persoon van Kasagic eerder een handicap dan een voordeel voor Karadzic. In geval van een verkiezingszege voor de SDS moet worden aangenomen dat Kasagic het veld zal ruimen. Opmerkelijk is de door Radic genoemde pogingen van Koljevic om een afsplitsing van de SDS voor te bereiden. Er waren in het verleden herhaaldelijk indicaties dat Koljevic een iets gematigder koers voorstond dan Karadzic. Overigens heeft Koljevic vorige week aangekondigd geen kandidaat te zullen zijn in de komende verkiezingen. Dit kan erop wijzen dat zijn afsplitsingspoging niet gelukt is.

In dit verband is ook vermeldenswaard dat Kasagic in een recent interview heeft gesteld dat de SDS moet bepalen of Karadzic kandidaat wordt gesteld bij de verkiezingen. Tevens pleitte Kasagic ervoor dat Banja Luka wordt uitgeroepen tot hoofdstad van de RS. Karadzic heeft sindsdien felle kritiek geuit op de genoemde uitspraken van Kasagic, omdat hij volgens Karadzic daarmee zijn bevoegdheden te buiten is gegaan. Vermoedelijk is Karadzic bevreesd dat het uitroepen van Banja Luka tot formele hoofdstad van de RS zou leiden tot een verdere toename van de invloed van de Serviërs uit die stad en

derhalve het verzet tegen zijn leiderschap (en Pale) zou stimuleren. Overigens zou een (her)verkiezing van Karadzic in strijd zijn met het verdrag van Dayton, waarin onder meer is bepaald dat van oorlogsmisdaden beschuldigde personen geen openbare functies meer mogen vervullen in Bosnië-Herzegovina.

De voorzitter van de SPS in de RS heeft toegegeven dat zijn partij volledig wordt gefinancierd door de gelijknamige zusterpartij in "Joegoslavië". Hij stelde te hopen dat de SPS als sterkste uit de bus zou komen in de (voor de Serviërs relevante delen van) de verkiezingen. Hij zei echter te verwachten dat de huidige vice-president van de RS, Krajisnik (SDS), de belangrijkste kandidaat zal zijn voor het toekomstige presidentschap van de RS, omdat de SPS in Bosnië-Herzegovina geen tegenkandidaat met evenveel aanzien heeft kunnen vinden. Deze uitspraak onderstreept dat de Servische president Milosevic, de leider van de SPS in "Joegoslavië", de gelijknamige partij in Bosnië-Herzegovina heeft opgericht en nog steeds steunt om de positie van zijn rivaal Karadzic te ondergraven.

De Iraanse minister van Buitenlandse Zaken Velayati heeft verklaard dat de betrekkingen tussen zijn land en de Bosnische Moslims zijn verslechterd sinds de aankondiging van het Amerikaanse "Train & Equip"-programma. Inderdaad heeft de Bosnische regering onder Amerikaanse politieke druk pogingen gedaan het aantal islamitische buitenlandse vrijwilligers in het land sterk te verminderen en de speelruimte van de overgeblevenen aanzienlijk te beperken. Dit houdt met name verband met het feit dat de meeste Bosnische Moslims een gematigde variant van de Islam aanhangen en zich keren tegen het door Iran bepleite islamitische fundamentalisme.

Macedonië

De Macedonische president Gligorov heeft gesteld dat het uitblijven van wederzijdse erkenning tussen zijn land en "Joegoslavië" toe te schrijven is aan de Servische wens om de EU verdeeld te houden. Volgens Gligorov zijn er geen inhoudelijke beletsels meer en liggen de noodzakelijke documenten klaar om te worden ondertekend. Er is inderdaad sprake geweest van verdeeldheid binnen de EU over de vraag of de EU de erkenning van "Joegoslavië" al dan niet afhankelijk diende te stellen van erkenning van Macedonië door dat land. Indien dit bericht juist is, geeft dit aan dat de Servische president Milosevic, die vermoedelijk hoofdverantwoordelijk is voor (dit aspect van) de "Joegoslavische" buitenlandse politiek, hoopt maximale winst te halen uit zijn erkenning van Macedonië. Gligorov c.s., die bevreesd zijn voor Servische pogingen de binnenlandse situatie in Macedonië te destabiliseren, zullen naar verwachting niets doen dat door "Joegoslavië" kan worden gezien als een provocatie.